

17
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

ΚΕΝΤΡΟΝ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΑΤΛΑΣ

Αριθ. Έρωτ. *Θεσ. Γ, 30/1970*

A!
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968

ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Θεσ. 1969 / Μάρτιος 1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις)... Μεγάλα Καλύβια
(παλαιότερον ὄνομα:), Ἐπαρχίας... Τριμιάλιου
Νομοῦ... Τριμιάλιου.....

2. Ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος

Ἄχιλλεύς. Παπᾶς ἐπάγγελμα... Αἰδᾶμαλος.....

Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις ὁδὸς Καρδίτσας 31 - Τριμιάλι.

Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον... πέντε (5):-:-

3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες :

α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον Αντωνίας Κουφογιάννης..

τοῦ Ανδρέου.....

ἡλικία ἐτῶν 72 γραμματικαὶ γνώσεις... Γ' Τάξεως..

Δημοσιου..... τόπος καταγωγῆς Μεγάλα Κα-

λύβια Τριμάλιου.....

β).....

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ

βοσκήν ποιμνίων; Ἡ καλλιεργήσιμος διὰ σποράν

καὶ ἡ περιφέρεια (περίγ. τοῦ χωρίου) διὰ βοσκήν..

Ὑπῆρχον αὗται χωρισταὶ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστή-

ματα; Εἶναι μονίμως χωρισταί.....

2) Εἰς ποίους ἀνῆκον ὡς ἰδιοκτησίαι; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα,

δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτῆμονας (Ἕλληνας ἢ ξένους, ὡς

π.χ. Τούρκους)· γ) εἰς Κοινότητας· δ) εἰς μονὰς κλπ.

Ἔως τοῦ 1897. ἔς Τούρκους καὶ ἔως 1918. ἔς ἀδελφεὺς Ζάππα.

3) Ὁ πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν

γάμον τῶν τέκνων του, διακεκομμένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν

του; Μέχρι τοῦ 1930. ἔως συγχωνωμένη. Μετὰ τοῦ 1930

ἐμοιράζετο εἰς τὰ παιδιά καὶ πωλητέοντες καὶ χωρίζου

ἀπὸ τὸν πατέρα. - - 1 - -

β'. 1) Οί κάτοικοι ασχολούνται μόνον εις τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εις τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εις ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ;

Εἶναι χωρὶς τὴν γεωργίαν

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ασχολούνται ἐν παρέργῳ καὶ εις τὴν γεωργίαν ; ... **Ναί**

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποῖοι ἐργάζοντο εις αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους ὡς ἄτομα ἢ μὲ ὁλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ;

Ἄλλοι ὡς ἄτομα καὶ ἄλλοι ὡς οἰκογένεια

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημα-κατόροι κλπ.) **κολλῆγοι** Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ των θέσις ; ...

ἀνευ κοινωνικῆς θέσεως

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή των ; (εἰς εἶδος ἢ εις χρήμα) ; **εἰς εἶδος**

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάζαι ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἄπο ποῦ προήρχοντο οὗτοι ; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ; ἡμερομισθίου εἰς χρήμα ἢ εἰς εἶδος ;

Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάζαι ἐποχικῶς ἀπὸ τοῦ χωρίου μερ. καὶ ἄθλια ἢ τὰ ῥῶ χωρία μὲ ἡμερομισθίου εἰς εἶδος

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ; **Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι ἢ δοῦλου ἀπὸ τοῦ χωρίου καὶ ἀπὸ τῶν περὶ χωρίων**

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπήγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ; ... **Εἰδὼ δὲ χωρίον τους**

β) Ἐπήγαιναν ἐποχικῶς : ὡς ἐργάζαι

ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), παρατευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ; Ἐπήγαιναν ἐποχικῶς μόνον ὡς ἐργάζαι

δ'. 1) Πώς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καῦσιν: α) τῆς καλαμῖας μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος;

Ἐ.λ.παίνοντο.. μὲν.ο.ν.. μ.ἐ.υ.δ.π.ρ.ο.ν.. βο.ω.ν.. καί.
π.ρ.ο.β.ά.τ.ω.ν.. καί.. ἐ.κ.α.λύ.π.ε.τ.ο.. μα.λ.ά.. τ.ῶ.ν.. σ.π.ο.ρ.ῶ.ν
τ.ῶ.ν.. δ.η.μ.η.τ.ρ.ι.α.μ.ῶ.ν.. ἢ.. κ.ῶ.ν.. ὑ.δ.α.π.ρ.ῶ.ν.. Εἰ.ς.. τ.ὰ.. τ.ρ.ι.φ.ύ.λ.λ.ια.. δ.έν.. ἐ.κ.α.λύ.π.ε.τ.ο.:—.....

2) Πότε ἔγινε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; ... Μετὰ τὸ 1945

ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; .. Μετὰ τὸ 1910. σιδηράκιτρα

μὲχρι σὺφ.ερ.ο.ν.. καί.. σ.π.α.ρ.τ.ι.κ.αῖ.. μ.η.χ.ω.ν.αῖ.. μ.ε.τὰ.. τὸ.. 1945.

1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.).

Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος;

Ποῖος κατεκεύαζε, τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγένετο ἢ προή-
θει αὐτοῦ; Χρησιμοποιεῖται μονόφτερο εἰδηρακιτρο

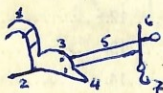
καί.. κα.τ.ι.ο.μ.ε.ν.ά.γ.ε.τ.ο.. ἀ.πὸ.. τ.ο.ῦ.σ.. χ.ω.ρ.ι.α.ν.ῶ.ς.. γ.έ.γ.ο.τ.ο.ς.

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἑκάστου τύπου σιδηροῦ ἄρότρου με τὰς ἀντιστοίχους ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου.

1. Χιρολάβαι. 4. ὑ.τ.ί...... 7. χ.ά.ν.τ.ζ.α.ς. 10.....

2. ο.τ.ρ.ῶ.σ.η.... 5. σ.τ.α.β.ά.ρ.ι.... 8.....

3. Παράβολο. 6. σ.τ.α.υ.ρ.ῶ.ς.... 9.....

2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρῇσει;) Ἐ.κ.ε.δ.ῶ.ν.. μ.ε.τὰ.. τὸ.. 1940.

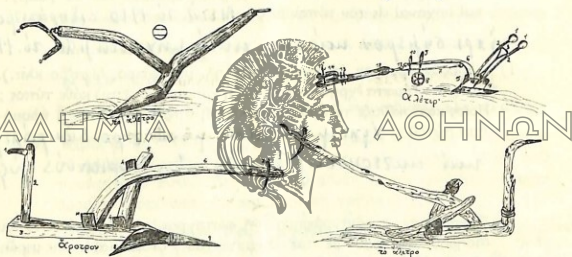
3) Μηχανὴ θερισμοῦ .. Μετὰ.. τὸ.. 1936.. ἢ.. π.ρ.ῶ.τ.η.. μ.η.χ.ω.ν.ῆ.

4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν). *Μιτὰ τὸ 1950.*

5) Μηχανή ἀλωνισμοῦ .. *Μιτὰ τὸ 1936.*

στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον .*Θεὸς γένετο τοῦ πτωχικοῦ αἵματος οἱ καίτοι μοι προσευόμενον τὸ μακάριον ληλὼν φύγο.*

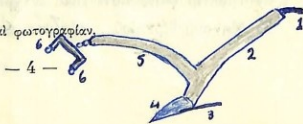
2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἀρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖα διαφορὰ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ; *-ος τὸ ἐπὶ ἀνὴρ ἀριστερὰ-*

3) Ἰχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1. <i>χειρολάβα</i>	6. <i>τραβήχτᾶ</i>	11.
2. <i>κερμί</i>	7.	12.
3. <i>στροψή</i>	8.	13.
4. <i>ὑνί</i>	9.	14.
5. <i>σταθάρη</i>	10.	15.

(¹) Ἐὰν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Εάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νά μεταβάλετε τήν ἀνωτέρω ἀρί-
θμησιν).

- 4) Τὸ ὕνι. Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τήν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιῶν ; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. – Ἰχνογραφήσατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὕνι (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐάν εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τήν χρῆσιν ἐκάστου.

Ἄλλο διὰ τὰ χωματερά καὶ ἄλλο διὰ τὰ πετρώδη
εδάφη. -

- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου;

6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου,

- 7) Ἔργαλειά διὰ τήν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου (π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφάι κλπ.)

σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδα, ἀρνάρι, ξυλοφάι. -

8) α) Διά τὸν ἄροτον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) : βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος. . . βοῒς, ἵπποι, ἄγ. ελάφες, ὄνοι.

β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν ; ... δύο.

9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ;
..... Ναί.

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ (π.χ. λουριά, λοῦρα, ζεῦλες, πιζεύλια κλπ.). . . δ. αὐτοὶ διαφαίνονται καὶ τώρα.

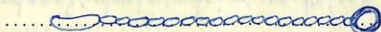
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερώς τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας.

11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ : λοῦρα, κουλλούρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα ; (Σχεδιάσατε αὐτόν). . . α. λουριά.

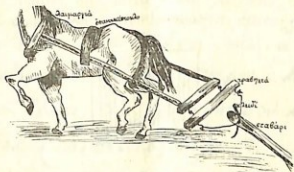

12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἑνὸς ζώου ; Απὸ ἀρχῆς φθινοπώρου

Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις τοῦ (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ;

Λαίμαρ. καὶ καὶ τραβ. (ε. ἀλυσίδες) δεξιὰ καὶ ἀριστερά τοῦ ζώου.

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν,
 την οποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῷον διὰ νὰ προσδεθῇ
 εἰς αὐτὴν τὸ ἄροτρον... *Παιμαρία... χωρὶς αἰρίαι*
...τραβηκτά... σιδερένια... καὶ ἡ μεσοκιά-
...ριὰ...

ζ'. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποῖος ὥργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον) ; 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης
 τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος)· 2) γυναῖκα· 3) ὑπηρέτης. Σημειώσατε ποῖα
 ἢ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας... *καὶ παλαιότερον*
καὶ σήμερον... ὁ ἄνδρας

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ
 τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἄλόγου) εἰς τὸ εὐλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε,
 εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν) *τῶν βοδιῶν... ἡ τρικιά δένεται ἀπὸ*
τὰ κέρατα, ὁ πυλὸς καὶ δένεται πρὸς τὴν τρικιάν, ἡ αὐτοεῖδα
καὶ δένεται εἰς τὸν πυλὸν καὶ τὴν τρικιάν.

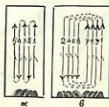
2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον.....
ὁ πυλὸς καὶ... εἰς τὸν πυλὸν.

3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῷον) κατὰ τὸ
 ὄργωμα· μετὰ τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα
 τῶν ζῶων ἢ ἄλλως ; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία).
Μετὰ τὴν τρικιάν (σασαγιά)· 6. μετὰ τὴν δασκίαν καὶ τὴν κέρατα
τῶν βοδιῶν.

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγίνετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένας αὐλακας, (αὐλακιές) κατ' εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

Ὁργώνεται με ἀντακίς καὶ εὐθείαν γραμμὴν ἀνοίγοντες τὴν πρώτην αὐλακὴν ἀπὸ τῆς ἑξῆς καὶ ἄλλης.

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β);

Σημειώσατε με τὸ σημεῖον τοῦ αταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχῃ ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορὰ καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγίνετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορές ἢ σποριές, ντάμες, σιαστές, μεσοδάδες κ.λ.π.);

Ὁργώνεται με ἀντακί καὶ εὐθείαν γραμμὴν ἀνοίγοντες τὴν πρώτην αὐλακὴν ἀπὸ τῆς ἑξῆς καὶ ἄλλης.

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἡ σποριά); με αὐλακιάν; με αὐλακίον.

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορὰ τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον με σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιῶται ἄροτρον;

Εἰς τὴν πρῶτην ἐκείνην ἐδαφίδα.

- 7) Ποῖοι τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων με τὸ ὑνί: καθέτως, πλαγίως, βαθιά κλπ. ...

Ἡ ἀντακί καὶ εὐθείαν γραμμὴν ἀνοίγοντες τὴν πρώτην αὐλακὴν ἀπὸ τῆς ἑξῆς καὶ ἄλλης.

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων ἢ ἄλλων. ...

... *ὀργώνων... μαρ. ἐν τῇ δευρ. γορ. αὐ.*
ἀπο. πύλ... ἀρ. η. γορ. β. κιν.

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σπορᾶς :

1) Διὰ τὴν σποράν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποῖαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. ...

ἕνα... πύλ... ἀρ. οἰζ. ν. μαρ. ἐνα
τά... φθιν. ὀκτωρ. δ. αὐ. τα. σι. περ. αὐ. αὐ. τα. μαρ.
μαρ. ὀκτωρ. ἐνα... τῶ... φθιν. ὀκτωρ. μαρ. ἐνα... πύλ
ἀρ. οἰζ. ν. (... διβ. ὀλ. σμα.)

2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν (Ἀπαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω)

ἕνα... ἀρ. οἰζ. ν. μαρ. ἐνα

3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δεόν νὰ ἀφεθῇ ἀσπαρτὸν τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρὰ νάπαυσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σπάρη ἢ ἄλλο δημητριακόν...

ἕνα... ἐξ. σ.

4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιέργειας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποῖαν ἐποχὴν; ...

δύο... ἀρ. οἰζ. ν. μαρ. φθιν. ὀκτωρ. σ

5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται: α) κατὰ τὴν σποράν. π.χ. τὸ *δισάκι* εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους; ...

τῶ... δισ. αὐ. -

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὑνὶ κατὰ τὴν ἀροτρίασιν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὅποια κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἑλλειψοειδῆ σιδηρᾶν ράβδον, ἢ ὅποια ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον; *Μέ. ἑλλειψοειδῆ.*

*σιδηρᾶν ράβδον. ἢ τῆς ἐποποδεύθῃ. ἢ τοῦ ἀκροῦ
αὐτῆς... βουκέντρου. -*

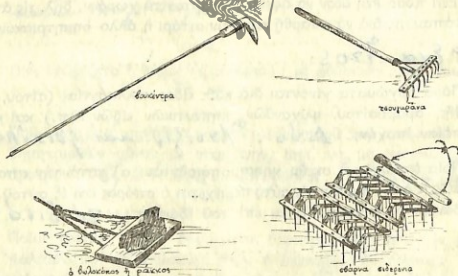
2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα); *Ναὶ... Σβάρνισμα.*

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποῦ δὲν ἔχουν ὄργωθῇ (μὲ σκαλίδα, τσαπί κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφὴ ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματά τινων ἐκ τούτων).

Μέ. τσαπί, ἢ γιοχάρι.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἡ τσαπί κ. ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν)

... τσάπα :

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγὰν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὡς καὶ αἱ ἐργασίαι τοῦ ἐκτελοῦν

« Ἡ μηχανή του ἢ τὸ ἀκιδί του... πρὸ καὶ περὶ
τῆς πύργου ἢ αἰς ρίζης ἔξω ἀπὸ τοῦ χωράφι... »

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σποράν ὀσπρίων. Πῶς ἐγένετο ἡ σπορά καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου εἴδους.

« Ἐ χειμῶν ἀφρονέει χωράφια... ἢ χωράφι
καλλιεργῆται... ἢ καὶ πρὸ σιταρι... μετὰ τοῦ ὄργωμα
καὶ σπέρκου μετὰ χέρι καὶ τὰ συνετάζον μετὰ τοῦ σθάρου. »

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν ζώων π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ἄ.

« μετρίως πατά δια
τριφύλλι... πατισι καὶ χωράφια... »

- 9) Πῶς ἐγένετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμήλων· ἐσπέρνοντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς ἀγλάκια ἢ πρασιές (βραγιές) καὶ ἄλλως.

« Ἐ σπέρνοντο... ἢ αὐλάκας... »

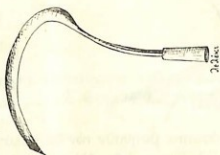
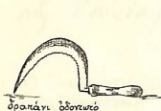
Β. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἔργαλεῖα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά.
(Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.)

Με δρεπάνια... ὀδοντωτά... καὶ τὸ ματωτὶν.

Ἐάν ᾤσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ... ΑΘΗΝΩΝ

2) Με δρέπανα ἢ με ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσες) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα). με κόσας

ἢ κατωτίνω.

3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἤτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν)

... ὀδοντωτή.

4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβὴ του· (σχεδιάσατε ἢ φωτογράφησατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο;

5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεῖα (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ἄ.) .. *ἡ γράφαντα ἐπὶ μαλακίσματα σιδῆ - ριμῶν. ἐδῶν. -* ..

6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μὲ τὰς χεῖρας, δηλ. δι' ἐκριώσεως καὶ ὅχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθιῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.) .. *Διὰ τῆς χειρὸς ἐκρίνωσις. τῆς ρόβης, τῆς γαυῆς καὶ τῆς ρεβιθιδῶν. -*

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μὲ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερὸν μέσον ὁ σίτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σικάλις κλπ. *ὁ βοτ. ἀπό τῶν γῆς. -* ..

2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουν) εἰς τὸ χωράφι μαζί μὲ τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται).

3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοὺς τὰ δράγματα (δραξίς, πιάσματα, χεριές, χερόβολα) τῶν σταχυῶν καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα ; .. *οἱ ἴδιοι οἱ θερισταί. -* ..

4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χεριές) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ ; Πόσα ; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστὰ ; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχυῶν εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρῶνται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς) .. *πολλές χεριές μαζί. μένουν. ἔνα. διατάσσονται. μετὰ σταχυὰ. ἐπὶ τῆς γῆς. μαζὶ θνήσκουν. - ? ἰς χεριές ἰς φανέων. μιὰ. διατάσσονται. ἀπομακρύνονται. -*

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
λοῦνται ἀγκαλιές. ... *πολλὰς χεῖρας μὲν... μίαν ἀγκαλιά
μαί... ὁ ἀγκαλιές... ἓνα... ἐξάγει...*

γ. Οἱ θερισταί.

1) Ποιοὶ θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλων τόπων καὶ ποῖον ; *θερίζουν ἄνδρες
καὶ γυναῖκες. ἤρχοντο ἑμὲν καὶ ἐργάζονται
ἀπὸ γὰρ γῆς καὶ ἀπὸ ὕδατος... ἐξορύττει...
μὲν ἡμερομίσθιον...*

2) Πώς ἡμείβοντο οὗτοι· μὲ ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
ἀποκοπὴν (ἐξοκλήν) ; Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή· εἰς χρῆμα ἢ εἰς
εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνευ
φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μετὰ τὰς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τόπον σας ὀνοματολογίαν). *ἤμειβοντο μὲ μερο-
κάματο... εἰς χρῆμα... μὲν... ἐξορύττει... δὲ...
ἐξορύττει... μὲν... ἡμέρα... μερομίσθιον καὶ θερίζει...*

3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
τὴν ἑναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λοντό τι εἰς τὴν μέσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνονται
κόπωσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ; *εἰς τὴν ἐξορύττει
ρο... χεῖρι... ἐξορύττει... μίαν ἡμέραν καὶ θερίζει
καὶ ἐν... μὲν... ἓνα... ἐξορύττει...*

- 4) Ὁδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ; ...

δὲν ἀρχίζαν... Τρίτη... ἢ Παρασκευή...
.....

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά.

Ἀναγράφονται... ἐξ αὐτῶν... ἐκείνη... 7... ἐξ 3...
α. χ. ε. π. μ. ν. ... Τετρείδιον...
.....

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυν ποὺ μένουν ἀθήριστοι ; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ μὲ τοὺς ἀποκοπέντας στάχυν πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάβαν, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.)

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι

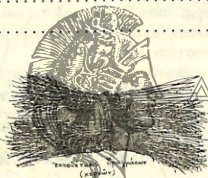
ἔθιμον... ἢ... ἀθήριστον... ἓνα μέρος... νὰ γάρει
μαί... καὶ... θαλάμια... τοῦ θεοῦ... καὶ... μάλιστα
τὴν... καί... ἔνα... χερσὶ... καὶ... τοῦ...
αὐτοῦ... ἔνα... ὁρμα... ἐπιτιμῶ...
νὰ... τοῦ... σιταίρι... μὲ... ἔνα...
.....

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχύων.

- 1) Πότε ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα, ἤτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχύων. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἐσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυες, εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; ...

ἔγινετο... ἀμέσως...
μετὰ... τοῦ... θερισμοῦ... καί... μάλιστα...
εἰς... ἡρώϊν... ἔσπε... μετὰ... τοῦ...
.....

- Τὸ δὲ φάτισμα γινώσανε· μέλλ' αὖτε χερσὶς
 καὶ ὄψιν· μέλλ' αὖτε βούρλα· ὃ βούρλα· ὃ μὲν
 μαρτυροῦντα· ἀλλὰ καὶ μέλλ' αὖτε χερσὶς· ἀλλὰ ὅτι
 ἀνδρῶν· ἀνδρῶν·

ΑΘΗΝΑΝ

- [illegible]

1) 'Από πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον
 σας ; *μετὰ τὴν 1920*

Πότε γίνεται ἡ σπορά ἢ τὸ φύτευμα αὐτῆς. Ὁρμύνηται. καὶ
 τὸ χωράφι. σκαπνίζεται. καὶ σπέρνεται. καὶ μὲν
 ἡ αὐτὴ ἀνά 0,45 μ. ἡ μία ἀπὸ τῆς ἑλλας...

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισιμο) τῶν γεω-
 μήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ
 ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ
 ἄρότρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ
 φωτογραφίαν. Ὁταν... ἡ χωρὶς... ἡ ἀλλοῦ... χωράφι
 γίνεται... μὲ τὸ ἀλίκρι... ὅταν... ἡ χωρὶς... ὅταν
 κῆρο... σκαπνίζο... ὅταν... τὸ χωράφι... μὲ τὴν
 τσαππα...

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσυνιθίζεται πάλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν
 χειμῶνα με ξηρὰ χόρτα (π.χ. σανόν, τριφύλλι, βίκον); Ἐάν
 ναί, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ
 κοπὴ, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ. καὶ παλαιότερον
 δέχεται... τὰ χωράφια... μὲ... σανόν, βίκον... ἡ... τριφύλλι...
 ἡ... σανόν... μὲ... ξηρὰ... ξηραίνονται... ὅταν... χωρά-
 φι... καὶ... ἡ... ἡ... ὅταν... ὅταν... ὅταν...
 μὲ... ἡ... ἀπορροδῆται... μὲ... ἡ...

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσ-
 σαν κ.ά.). ὅταν... ἡ... καὶ... μὲ... ὅταν...
 (Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).....

- 3) Ζήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμο-
 ποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετι-
 κὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) *Δύναμιν... μέ' χέρκα... σέ' δερά' ζα... η'
σε' φρά' λες... μέ' χειροκίνητη... καρποδενική... βι-
χονή... -*

Γ' ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορά τῶν δεματιῶν πρὸς άλωνισμόν. Συνεκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ άλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ.

*Μιτιζέροντο... γὰ' δερά' ζα... ε' αὐ'... γὰ' χωρά' ζα... μέ'
ἀραρ' η'... ε' αὐ'... ἀλῶνι... βορείω... γὰ' καρποῦ
ἡρός... ἀλωνισμού... -*

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς άλωνισμόν δεμάτια. Εἰς τινὰς τόπους λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρόν ὕπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθετήσεως;

*Τοποθετούνταν... σὺν θεμωνοστάσι... μέ' αὐ'... ε' αὐ'...
... γὰ'... ἡρός... γὰ'... ἡρός... -*

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἀλώνι διὰ τὸν ἀλωνισμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρισμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ άλώνι;

*... ε' αὐ'... ἀλῶνι... ἡρός... ε' διαχωρισμός... γὰ'
... ε' αὐ'... ἀλῶνι... ἀλῶνι... ἀλῶνι... -*

- 4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ άλώνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς ποίαν θέσιν; ...

*... ε' αὐ'... ἀλῶνι... ἡρός... ε' αὐ'... ἀλῶνι... ἀλῶνι...
... ε' αὐ'... ἀλῶνι... ἀλῶνι... ἀλῶνι... -*

- 5) Τὸ ἄλῳνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσότερας ; ἔὰν τοῦτο ἀνήκει εἰς πολλές οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του, δηλ. μὲ ποίαν σειρὰν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

... *ἐξ μίαν οἰκογένειαν*

- 6) Ἀπὸ πότε ἄρχεται τὸ ἄλῳνισμα καὶ πότε λήγει ; *Ἀπὸ ἀρχῆς τοῦ αἵματος καὶ γυναικὸς μετὰ δέκατον σχεδόν* -

- 7) Εἶδη ἄλῳνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματάλῳνο (μὲ δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλῳνο (μὲ δάπεδον ἐστρωμένον μὲ πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχεδιάσμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

Χωματάλῳνο, σκληρὸς, μυστικὸς, ἐκ αὐτῆς 4 μέτρων

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἄλῳνι ἐκάστου ἔτος, πρὸ τῆς ἐναρξέως τοῦ ἄλῳνισμοῦ (π.χ. τοῦ χωματάλῳνου : καθαρισμὸς αὐτοῦ καὶ ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρχει, μὲ πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν καὶ ἀχύρων)

Χωματάλῳνο, καθαρισμὸς αὐτοῦ ἐκ ἐνδρόνων καὶ γυναικὸς χόρτου καὶ ἐκ αὐτῆς 4 μέτρων, σκληρὸς, ἐκ αὐτῆς 4 μέτρων, ἐκ αὐτῆς 4 μέτρων

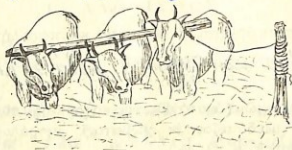
- 9) Ἡ ὥς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἄλῳνιου καὶ ἡ ἐναρξίς τοῦ ἄλῳνισμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ; *Ὁχι... ἀναρξίς μετὰ 4 μέτρων καὶ 4 μέτρων μετὰ 4 μέτρων καὶ 4 μέτρων*

ἐκ αὐτῆς 4 μέτρων, χρωματῶν

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἄλῳνι τῶν δεματιῶν, ὅπου ὑπάρχει ἄλῳνόςτυλος, ὥς καὶ τὸ ἄπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἄλῳ-

νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἰονδήποτε ἄλλον.

Ἐξοποθεῖται τὰ... δ. σὺν... πρὸς... καὶ... ἐν...
 τὰ... δὲ... τὰ... πρὸς... καὶ... ἐν...
 καὶ... πρὸς... τὰ... ἐν... ..

11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοπο-
 ήσεως ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

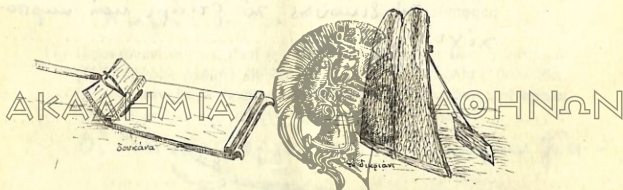
α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατή-
 σεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).
 Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλώ-
 νιου ἑλκινὸς στῦλος, ὕψους δύο μέτρων (καλούμενος στη γερὰς,
 στρούλουρας, δουκάνη, βουκάνη κ.ά.), ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐξαρτῶν-
 ται σχοινία, ὥς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦν-
 ται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τὰ ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλι-
 κῶς, «νὰ ἔρχωνται γῦρες», καὶ αὐτῶ νὰ κόβουν τὰ στάχυα.....

καὶ... πρὸς... καὶ... πρὸς... καὶ... πρὸς...
 πρὸς... πρὸς... πρὸς... πρὸς... πρὸς...
 πρὸς... πρὸς... πρὸς... πρὸς... πρὸς...
 πρὸς... πρὸς... πρὸς... πρὸς... πρὸς... ..

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ
 ἀλώνισμοῦ. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινί ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνό-
 στυλον μὲ τὰ ζῶα; (Εἷς τινας τόπους δένεται τὸ σχοινί εἰς θηλειές,
 αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμόν τῶν ζῶων. Εἰς ἄλλους τόπους
 εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ
 μέσον τοῦ ἀλωνιοῦ. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεδε-
 μένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειές περὶ τὸν
 λαιμόν ἐκάστου ζῶου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται
 ἀκόμη) ἀλώνισμός κατὰ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα). Μηνός... 2^ο 1945
 δέν... ἀλωνίζονται... διὰ... πλύν, ἀλλοί
 μέ... ἀλωνιστικῶς... μηχανή... πρὶν... 1945... ἐχέτω
 ε... ἀλωνιστῶν... ἀπαντῶν... ἐξ... ἐρωτήσεων... 11
 Βαρύτης... αἱ.....

- γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἀλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἀλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὺς εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐzeugμένων ζώων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἀλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διὰ τὸν ἀλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἐὰν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἀλωνιστικὸν τοῦτο μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάνια, δικριάνα, βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμερον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητριακά. Ἡλωνίζοντο (ἢ ἀλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά με ἀλωνιστικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθὴ καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκιά, ρεβίθια κ.ἄ.) ἥλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνυομένων καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων;

πρὸ... 2^ο 1945... πρὶν... ἐχέτω... ε... ἀλωνιστῶν
 δέν... πλύν... μέ... πρὶν... 1945... ἐχέτω
 ε... ἀλωνιστῶν... ἀπαντῶν... ἐξ... ἐρωτήσεων... 11
 Βαρύτης... αἱ.....

- 8) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἄλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ νὰ ἐπαναληφθῇ τὴν ἐπομένην. ; *Ἡ-ρ-α-ι-ζ-ε-ν*

*ἀπὸ τῆς 8 π.μ. καὶ τελευτᾷ τὸ βρῆδον...
μέ. τῆς δούλει. τοῦ ἡλίου. -*

- 12) Ποῖα ἄλλα ἄλωνιστικά ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἷς τινες τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὅποιον, καλούμενον διχάλι, δικοῦλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν): *τὸ διμουχί, τὸ ξτιάρι καὶ καρπο-*

τόχον. -

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

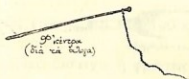
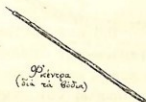
δουκράν ἢ διχάλι

- 13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἄλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἄλωνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὅποιον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἄλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκό-
πους στάχους ; *Ναὶ, γὰρ νὰ μποῦν καὶ αὐτοί. -*

- 14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἄλωνόβεργα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύ-
πημα τῶν ζῶων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι' ἄλλαχού
φ' κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποῖα ἡ κατασκευὴ της ; (Σχε-
διάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα).

*Παρεινώνοντο τὰ ζῶα μετὰ τὴν βουκέντριαν...
πὺ. εἶχε μῆκος 2,5 μέτρων.*

- 15) Πώς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἤλωνίζοντο καθ' ἡμέραν .. **Μ.ἰ.αν. ε.ρῶσιν. τὴν ἡμέραν .. ἀλῶνισον. -**

- 16) Πώς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνισθοῦν διὰ τὰ ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν ; (ἐν Κρήτῃ : μάλαμα) .. **Μαμλί. -**

- 17) Ποῖοι ἀλωνίζουσι : ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς με' ἰδικά του ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικοί ἀλωνισταὶ (ἐν Αἰτωλίᾳ : βαλμάδες, δηλ. τσοπάνηδες, καλούμενοὶ ἀλωνοῖοι καὶ ἀγωνιάτες), οἱ ὅποιοι εἶχον βόδια ἢ αἰεταὶ καὶ ἀνελαμβάνον τὸν ἀλωνισμόν ..

Οἱ ἴδιοι γεωργοὶ με' τὰ ἰδικά ζῶα ..

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου με' ζῶα καὶ με' ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρήσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχυν· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν με' χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ με' ἄλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

Ο.Ο.Χι. -

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατεσκευάζετο· πόσον μῆκος καὶ πᾶχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του ; **Ο.Ο.Χι. -**

νισμα. τὴν. Ρέβυθων ἢ τῆς Φαιῆς. ἔχοντο. με' λιράδια δύο. ξύλα. 1. μέγαν. ξυλῶν, 2. 1. κονδρό. καὶ 2. ἀλλαχθὲν. δὲ. δὴ. μαλίνου. εἰσιν. -

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγένετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν;
Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγένετο (ἢ γίνεται) χρῆσις τοῦ κοπάνου;
(π.χ. φακῆς, ρεβιθιῶν κλπ.)... *φακῆς καὶ Ρεβιθιδῶν*
διὰ λιπαρῶν...

κοπανὸς στεφανῶδης

ξύλο καμπυλωτό διὰ τὸ κοπάνεμα
μικροῦ αὐροῦ διημετριασῶν...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγένετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν
τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν ; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο
ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά ;
Πῶς ἐγένετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων
παραγωγῶν ; *Ἐγένετο ὑπὸ πρᾶσιν καὶ οἰκογενείας*
καὶ ζῆνα ἐπ' ἀμοιβῇ.

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα.
Ἐγένετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου ; Πόσαι
στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν ;
Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καὶ εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχους, παραθέτοντες σχεδιασμοὺς ἢ φωτογραφίας)

Μία σφραῖς... ἐξηγῶντο... εἰς τὴν... ἐδάξοντο
καὶ τὸ κοπάνισμα... ἐγένετο... ἢ... ζύμνο... κόπανο...
(ἀριστερά)... —

22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζώων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐάν ναι, ποῖα ;

Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ;

Μο... —

23) Πότε τὸ πρῶτον ἔγινε χρῆσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας.

Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς)

Μία... 1940... ἐπὶ...
ἀριστερά... χειρὶ... —

β'. Λίχνισμα

1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχυες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα ; πῶς λέγεται τοῦτο (εἰς Κρήτην :

θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ...
Συνεπενδρῶντο... τὸ...
μ. ἐ... τὸν... πᾶν... ζεύουν... τὰ... —

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ;
Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

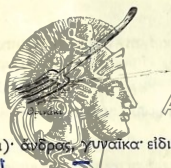
ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μα-
χαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην
καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο.....

? *Επίρριψε λαμπρὴν*.....

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο :
φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο.....

καρποχόχι... ἢ... ξτυάρι. -

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνῶς (ἀνεμίζει)· ἄνδρας, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ἁμοιβῇ ;

ἄνδρες καὶ γυναῖκες. -

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὁποῖα μετὰ τὸ
λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἷς τινὰς τόπους καλοῦν-
ται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κον-
τύλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεύτερον ἀλῶ-
νισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

*Τὰ ἐναπομένοντα στάχυα κτυπιδόνταν
ἐν τῇ περάδιᾳ. -*

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζευῆσις τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλῶ-
νισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλῶνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
ηθίζεται τοῦτο

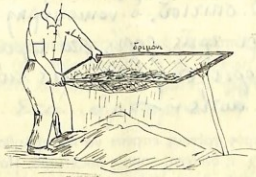
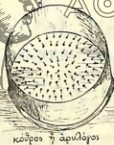
- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμέναντα
χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ;

Μ. Ἐ. Ξύλ. Δερμόνα

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
ύλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου· ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

νων μὲ ὁπὰς διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. μὲ τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
κατὰ τόπους: βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν)

• Η. Δερρόνα. ματαμινάξετο. ἐν λεπτῇ κυματῇ
εανίδος. ξέρευσα. πυθμένα. τείχμινον. δια-
τρύτουν.

- 7) "Όταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ;

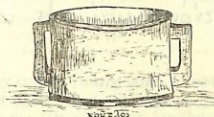
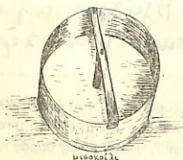
Γίνεται σωρός. μετὰ τὴν μαζωγὴν καὶ τοῦ
σωροῦ. βάζουν. δύο. προχέει. ζυλά. σὲ
σχῆμα σταυροῦ (γιατὶ καὶ εἶναι ἐνλομημένο τὸ
στέλεχος).

- 8) "Αλλὰ ἔθιμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σῖτος, κριθὴ κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην. Μόλις. ἔχθουνε. τὸ. ἠρῶτο. ἀφ' οὗ
συνὴ. αὐτῆς. τοῦ. σπιτιοῦ. ὅ. νοικοκύρη. ἔρριχνε. μετὰ
δεξιὸν. τοῦ. χέρι. ἑρῆς. φορὲς. εἰς. κρημνίδια. τοῦ. σπιτιοῦ
καὶ. ἑρῆς. φορὲς. σκορπαῖτε. στίβ. καὶ. ἑρῆς. τοῦ. καὶ. καὶ
ἑρῆς. καὶ. αὐτῆς.

- γ'.1) Ποῖαι ὀφείλαι πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἀλώνι; π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνήθεια. Ἦρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ἀλώνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγίνετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἴπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητα του εἰς ὀκάδας, εἰς κοιλὰ κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἰχνο-
γράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας).....

Δίναντε. ἐπὶ. Ἀγροφυλακίᾳ. ἕνα. λιτσίμ (40. ὀκάδες), ἕνα
λιτσίμ. σπών. παπα. τοῦ. χωρίου. καὶ. σπών. ἀγρο-
φυλακίᾳ. τοῦ. χωρίου. ἕξ. (6). ὀκάδες. καὶ. τὸ. μέγεθος. -

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἄλωνι ;

- α) τὸ παπαδιατικόν,
- β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο,
- γ) τὸ γυφτιάτικο,
- δ) τὸ ἀλωριότικο κλπ.

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερον μέτρον τῶν δημητριακῶν (ὄνομα,
χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτο-
γραφίας αὐτῶν)

Τὰ. δι. καὶ. ἡ. καὶ. τοῦ. Ἀγροφυλακίᾳ, τοῦ. ἱερῆος
καὶ. τοῦ. ἀγροφυλακίᾳ. τὸ. δίναντε. ἐπὶ. ἀλῶνι.
ἔρχοντο. ἐπὶ. ἔδωκε. καὶ. τὸ. ἡ. αἰρῶν. ἐπὶ. -

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ
ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκ-
κων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἑκάστην περίπτωσηιν τὰς σχετι-
κὰς συνηθείας) . ἑπὶ. ἀγροφυλακίᾳ. ἢ. σπών. καὶ. ἑπὶ. -

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἀχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ
χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἄλωνι. Πῶς ἐγίνετο ἡ ἀποθή-

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ; Στίς... εὐχρῶν... παύ...
 ἡμιτιζον... ἡλυσίον... εὐά... ἐπίτεια... των...

- 5) Πῶς ἐγένετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογία τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
 θερισμοῦ ἀπὸ τούς καλυτέρους στάχυν ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ; ...

Ἡ... ἡ... ἡ... ἡ... ἡ... ἡ... ἡ... ἡ... ἡ... ἡ...
 ἡ... ἡ... ἡ... ἡ... ἡ... ἡ... ἡ... ἡ... ἡ... ἡ...

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογία τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
 σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτὴ) ἐκ σταχύων,
 τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὅπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

Ἡ... ἡ... ἡ... ἡ... ἡ... ἡ... ἡ... ἡ... ἡ... ἡ...
 ἡ... ἡ... ἡ... ἡ... ἡ... ἡ... ἡ... ἡ... ἡ... ἡ...

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτὴ αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς ποῦ φυλάσσεται.
 πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

Σχῆμα... ἡ... ἡ... ἡ... ἡ... ἡ... ἡ... ἡ... ἡ... ἡ...
 ἡ... ἡ... ἡ... ἡ... ἡ... ἡ... ἡ... ἡ... ἡ...

Δ'. ΕΤΗΣΙΑ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
 τόπον σας ἀναμμα φωτιᾶς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
 γέννων, ἑσπέρas 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-
 τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρas τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποίαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ;

2) Πῶς λέγεται ἡ φωτιὰ αὐτή ; (π.χ. φανός, ἀφανὸς κλπ.).....

β'. 1) Ποῖοι ἀνάπτουν τὴν πυράν· παιδιὰ, ἡλικιωμένοι, ποῖος ἄλλος ; ...

2) Ποῖος ἢ ποῖοι συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διὰ τὴν πυράν.
Τὰ κλέπτουν ; *Αν ναί, ἀπὸ ποῖον μέρος ;

3) Πῶς γίνεται ἡ συγκέντρωσις των. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

γ'. Ποῖαι αἱ συνήθειαι εἰς κάθε τόπον διὰ κάθε πυράν ;

1) Προσευχαί, διάφοροι ἐπικλήσεις, ξόρκια, ἄσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τὰ σχετικὰ κείμενα

2) Πηδήματα, χοροὶ γύρω ἀπὸ τὴν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερῆς)

- 3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.)

- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα (περιγράψατε λεπτομερῶς)

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἐθίμου εἰς τὸν τόπον σας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΚΛ, Έρωτ. Θεσσ. Ι, 30 (1970

Λαογραφικά στοιχεία
σποράς, θρησμού και αλυσισμού
ἐν Μεγ. Καλύβια Τριμάκων
ὑπὸ τοῦ διδασκάλου Ἀχιλλέως Παππά.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ἀκριβῶς πρὸς τὰ ΝΔ. ἀπὸ τὴν πόλιν τῶν Τρικάλων
βρίσκεται τὸ χωριὸ Μεγ. Καλύβια σέ ἀπόστασι 8 χιλι-
ομέτρων. Πιάνει ὅλη ἡ περιοχή μιὰ ἔκτασι πᾶνω ἀπὸ
27.500 στρέμματα. ἔχει περὶπου 3.000 κατοίκους. -

Ὅλη ἡ περιοχή εἶναι μιὰ ἀπλωτὴ πεδιάδα, χωρὶς βου-
νὸ ἢ λόφο. Δέν ὑπάρχει καμμιά λίμνη πλησίον του. Δύο
ποτάμια τὸ βάζουν ἀνάμεσά των. Ὁ Πηνειὸς καὶ ὁ Ἰάμι-
σος. Οἱ κάτοικοί του εἶναι γεωργοὶ καὶ ἀσχολοῦνται κυ-
ρίως μὲ τὴν καλλιέργεια τῶν δημητριακῶν. -

Μέχρι τὸ 1897 ὅλην τὴν κτηματικὴν περιοχὴν τὴν
κατεῖχον τὰ Τούρκικα ἀφεντικά καὶ καλλιεργοῦσαν τὰ
χωράφια οἱ κάτοικοι τοῦ χωριοῦ. Μετὰ τὸ 1897 καὶ μέχρι
τὸ 1918 οἱ Τούρκοι τὰ πούλησαν εἰς τοὺς ἀδελφούς Ζάπ-
πα καὶ τοῦτοι τὰ ἐνοικίαζον εἰς τοὺς Μπαλιᾶνον καὶ
Σκαμπαρδώνην, ἀμφότεροι κάτοικοι Τρικάλων, διότι οἱ
ἀδελφοὶ Ζάππα διέμενον εἰς Ἀθήνας. Οἱ Μπαλιᾶνος καὶ
Σκαμπαρδώνης τὰ ἐπιοικίαζον εἰς τοὺς κατοίκους τοῦ
χωριοῦ Μεγ. Καλυβίων. Ἡ ἐπιοικίασις ἐγένετο ἀναλό-
γως μὲ τὸν ἀριθμὸν τῶν μελῶν καὶ τῶν ἀροτριῶντων ζώ-
ων πού ὁ καθένας εἶχε. -

Διὰ τοῦ ψηφισθέντος Νόμου Δ.Ι.Θ/1912 "περὶ ἐμποι-
ήσεως καὶ διανομῆς τῆς Ζαππείου περιουσίας" καὶ διὰ
τῆς προσθήκης τοῦ Ν. 352/1918 ἄρχισε ἡ καταμέτρησις
καὶ ἡ διανομὴ τῶν χωραφίων καὶ τὸ 1920 ἐτελείωσεν.

Ἐδικαιώθησαν κληῖρους μόνον ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι ἦ-
σαν τῆς στρατιωτικῆς κλάσεως 1914 καὶ μερικοὶ ἄλλοι
συμπληρωματικῶς ἀργότερον, ἥτοι ἐν ὅλῳ ἔλαβον κληῖρον
450 οἰκογενειάρχαι. Ἠλὴν τῆς καλλιεργησίμου ἐκτάσεως
καὶ τῆς τοιαύτης διὰ τὴν βοσκὴν τῶν ζώων, τὰ ἀφεντι-
κὰ ἄφηναν καὶ περὶ τὰ 1.000 στρέμματα βορείως τοῦ
χωριοῦ διὰ τὴν συγκέντρωσιν καὶ ἄλωνισμὸν τῶν σιτη-
ρῶν ὡς καὶ τὸν ἐκκοκισμὸν τοῦ ἀραβοσίτου ἢ τῶν δια-

φόρων ὀσπρίων. Ἡ καλλιεργήσιμος περιοχὴ ἦτο χωρισμένη σέ δύο τμήματα. Τό ἓνα ἐκαλλιεργεῖτο τήν μία χρονιά καί τό ἄλλο αὐτή τήν χρονιά ἔμενε χέρσο (ἀγρα-
νάπανσις).-

Κάθε δύο χρόνια τά ἀφεντικά ἔδιναν καί διαφορετι-
κά χωράφια στούς κατοίκους πρός καλλιέργειαν, διὰ
τούς ἐξῆς λόγους: α) Ἐάν εἶχαν ἀπόδοσι τούς δίνανε
περισσότερα καί καλύτερα χωράφια καί β) ἔάν ἦσαν εὐ-
νοούμενοίτων. Ἄλλως τούς δίνανε ὀλίγα καί τά πιό ἄ-
χρηστα.-

Ἡ σπορά, ὁ θερισμός καί ὁ ἄλωνισμός πρότου 1920
ἐγένοντο ὡς ἀκολούθως:

Α. Ἡ σπορά

Τά προωριζόμενα διὰ σιτηρά χωράφια ὠργώνοντο συνή-
θως δύο φορές τό χρόνο, μία τήν Ἄνοιξι καί μία τό
Φθινόπωρο. Τήν Ἄνοιξι γιά προόργωμα καί τό Φθινόπωρο
διὰ σπορά. Ἀρχάς Φθινοπώρου καί πρίν ἀρχίσει ἡ σπορά,
ἐγένετο ἡ διανομή τῶν χωραφιῶν εἰς τούς κατοίκους ἀ-
πό τούς Σκαμπαρδώνην καί Μπαλιᾶκον διὰ τήν ἀρξαμένην
διετίαν. Συγκεντρώνονταν οἱ ἐπιθυμοῦντες νά πάρουν
χωράφια κάτοικοι εἰς τήν πλατεῖαν τοῦ χωρίου καί τά
ἀφεντικά τούς ὠρίζαν ποιά τεμάχια θά πάρουν καί μέ
ἐπινοίχιον τό $\frac{1}{3}$ τῆς παραγωγῆς τά ἀφεντικά καί τά
 $\frac{2}{3}$ οἱ κάτοικοι-παραγωγοί. Τήν διάνοιξιν τῶν πέριξ
τῶν χωραφιῶν χανδᾶκων ἦταν δουλειά τῶν ἀφεντικῶν.
Ἡ ἐργασία τῆς σπορᾶς ἄρχιζε τήν 20ήν Ὀκτωβρίου,
ἐάν ἄρχιζαν θεβαίως νά πέφτουν οἱ πρῶτες βροχές καί
ἐτελείωνεν συνήθως περί τήν 21ην Νοεμβρίου. Κατ' ἀρχάς
ἐσπεύροντο πρῶτα τά κριθάρια καί ἐν συνεχείᾳ τά σι-
τάρια. Ἐσπερναν πρῶτα τά κριθάρια διότι καί πρωϊμό-

τερα γίνονται καί γιά νά βόσκουν τά πρόβατά των ἡ
τά ἀρνιά πού γεννιοῦνταν τήν χρονιά αὐτήν.-

Ὁ πρὸς σποράν σπόρος συγκεντώνονταν διά περισυλλο-
γῆς καταλλήλων σταχυῶν ἀπὸ τόν περασμένον θερισμόν
καί ἐνῶ ἦταν συγκεντρωμένα τά σπτάρια στά ἀλώνια.-
Τά μεγάλα καί μεστωμένα στάχυα τά βγάζανε ἀπὸ τά δε-
μάτια καί τά τοποθετοῦσανσέ ἓνα μέρος τοῦ ἀλωνιοῦ.

Ἐπηκολούθει τό στούμπισμα μέ εἰδικὰ ξύλα (κόπανοι),
ἀπεκαθαρίζοντο διά λυχνίσματος καί ἐτοπᾶθετοῦντο εἰς
δοχεῖα (κοφίνια, ἀμπάρι, βαρέλι κ.λ.π.) τά ὅποια δοχεῖ-
α παρέμειναν μέχρι τό Φθινόπωρον εἰς τι μέρος τοῦ
σπιτιοῦ ὑπὸ ὑγιεινᾶς συνθήκας διά τήν ἀποφυγὴν προσ-
βολῆς ἐξ ἀσθενειῶν. Ἡ συγκέντρωσις καί ἡ ἐργασία
τοῦ σπόρου ἐβάρυνεν ἀποκλειστικῶς τοὺς καλλιεργητάς
καί οὐχί τά ἀφεντικά.-

Τὸ σπῆρον, λοιπόν, αὐτόν, χωρὶς ἀπολυμαντικὰ μέσα, τόν
ἐφῶρτων εἰς τοὺς ὄνους ἢ στά ἀμάξια (ἀραμπάδες) μέ
τά ἄλλα πρὸς χρῆσιν ἀναγκαῖα διά τήν σποράν ἐργαλεῖ-
α καί ξεκινοῦσαν γιά τό πρὸς σπαρμόν χωράφι. Τό χωρά-
φι ἦταν ὠργωμένον μέ τά ξυλάλετρα καί ὁ σπόρος διε-
σκορπίζετο μέ τό χέρι στά πεταχτά πάνω στό ἀπὸ πρὶν
ὠργωμένο χωράφι. Ἐν συνεχείᾳ ἐπηκολούθει τό ὄργωμα
γιά νά σκεπασθῇ καλὰ ὁ σπόρος διότι δέν εἶχαν σβάρνα
γιά νά τόν σκεπάσουν. Τό ὄργωμα γινότανε σταυρωτά ἐν
σχέσει μέ τό τῆς προηγουμένης χρονιάς.- Τό ξυλάλετρο
πού ἦταν ὅλο ἀπὸ ξύλο πλὴν τοῦ ὕνιοῦ, ἦταν καλὰ προσ-
δεδεμένο μέ ἀλυσίδα ἀπὸ τόν ξύλινο ζυγὸ πού τόν ἔσυ-
ρον τά βόδια ἢ τά βουβάλια. Τό ὄργωμα καί ἡ σπορά
καθημερινῶς ἄρχιζε 2 - 3 ὥρες πρὶν ξημερώσει καί τε-
λείωνε τό βράδυ μόλις νύχτωνε μέ μιά μικρὴ διακοπή
τό μεσημέρι γιά τό φαγητό καί τήν ξεκούρασι τοῦ γε-
ωργοῦ καί τῶν ζώων του. Ὅλα τά σύνεργα τό βράδυ συνη-

θως πά ἄφηναν στό χωράφι ἐφ' ὅσον θά πηγαίνανε καί τήν ἐπομένην νά συνεχίσουν τήν σποράν. - Ὀλλοί πού δέν θέλανε νά φιρτώσουν τά σύνεργα στόν ἀραμπᾶ, δίδο-
 τι ἦτο πολύ βαρύς καί πολύ κουραστικός γιά τά ζῶα, κάνανε τό ἐξῆς: Τό ξυλάλετρο τό τοποθετοῦσαν κατὰ μῆκος τοῦ ζυγοῦ πού ἦταν ζευγμένος στά ζῶα, φορτώνανε καί μερικά ἀκόμη, τά δένανε ὅλα ἐπάνω στό ζυγό, τά ὑπόλοιπα τά φορτώνανε οἱ ἴδιοι καί ἔτσι ζευ-
 γμένοι καί φορτωμένοι τά βόδια καί αὐτοί πηγαίνανε στό χωράφι. Τό ἴδιο γινότανε τό βράδυ μέ τήν ἐπι-
 στροφή γιά τό σπίτι ἢ κατὰ τήν διάρκεια τῆς ἡμέρας ὅταν πηγαίνανε σέ ἄλλο χωράφι γιά σπορά τελειώνον-
 τες τό προηγούμενον. Ὅταν ἐτελείωναν τό ἓνα χωρά-
 φι ἐπηκολούθει τό ἄνοιγμα τῶν αὐλακίων ἀνά 10 μέτρ.
 διὰ τήν διευκόλυνσιν τῆς ἀποχευτέσεως τῶν ὑδάτων ἐκ τῶν ἀποχέψεων ἵνα μὴν πνίγεται τό χωράφι καί φθείρεται ὁ σπόρος. Ἀπόδοσις ἡμερησία διὰ τῶν τότε
 χρησιμοποιουμένων μέσων ἦταν 2-3 στρέμματα καί τό βάθος τοῦ ὀργώματος ἔφθανε μόλις τά 0,15 μέτρου.
 Τοῦτ' αὐτό γινότανε καθημερινῶς ἕως ὅτου τελειώσουν ὅλα τά χωράφια πού τοὺς δίνανε τά ἀφεντικά. Ἡ σπο-
 ρά τελείωνε περίπου τήν 21ην Νοεμβρίου ἀναλόγως μέ τά χωράφια πού εἶχαν πρὸς σποράν καί μέ τά μέσα πού διέθετον (ζεῦγη βοδιῶν κ.λ.π.). -

Ἔθμα συνδέοντα τήν σποράν. Διὰ λόγους προληπτι-
 κούς καί πρὸς εὐδωσιν τῆς καλῆς σπορᾶς καί παρα-
 γωγῆς, ἐσυνόδευον αὐτήν διὰ διαφόρων ἐθίμων κατὰ
 τήν ἀρχήν, διάρκεια καί κατὰ τό πέρασ αὐτῆς. - ἦτοι:
 Κατὰ τήν ἀρχήν τῆς σπορᾶς ἔφερεν ὁ γεωργός στό πρῶ-
 τό χωράφι πού θά ὥργωνε καί ἓνα σάκκον (ἔρουβᾶ) μέ
 μίαν συλλογὴν ἐκ διαφόρων σπόρων (κουκιᾶ, ρεβύθια,
 σιτάρι, ρόβι, φακή, φασόλια μαυρομάτινα, καλαμπόκι καί
 ἄλλα) καθὼς καί διαφόρους καρπούς (ροῖδια, κυδῶνια,

καρύδια κ.λ.π.) τὰ ὅποια διεσκόρπιζαν μετά τὸ σπείρσιμο τοῦ σιταριοῦ, εἰς ἓνα τεμάχιον τοῦ χωραφιοῦ.-

Ὅλα αὐτὰ ἀπέβλεπον εἰς τὴν μεγαλυτέραν ἀπόδοσιν τοῦ προϊόντος. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς σπορᾶς ἐλάμβανε χώραν καὶ ἄλλο ἔθιμον. Ἡ ἀποφυγὴ καφαλίσματος τοῦ φωμιοῦ πού τρώγανε καθημερινῶς τὰ ἄτομα τῆς οἰκογενείας του, ἵνα μὴ προσβάλονται τὰ σιτηρὰ ἀπὸ τὸν δαυλίτη. Μετὰ τὸ πέρας τῆς σπορᾶς καὶ δὴ τὴν ἡμέραν τῆς 21ης Νοεμβρίου πού γιορτάζομεν τὰ Εἰσόδεια τῆς Θεοτόκου (τῆς Ἀποσπαρίτσας), κάθε γεωργὸς ἐβράζεν ἐντός κατσαρόλας σχετικὴν ποσότητα ἀραβοσίτου καὶ τινων ἄλλων ὁσπρίων, τὰ ὅποια καὶ ἔτρωγον, ἐξετάζοντες τοῦτο ὅτι θὰ εὐδωθῇ ἡ σπορά καὶ θὰ γίνουν καλὰ τὰ μέχρι τότε σπαρμένα προϊόντα.- Ὅσα ἐκ τῶν σιτηρῶν πέφτανε διότι τὸ χωράφι ἦταν καλὰ κοπρισμένο (λιπάσματα δέν ὑπῆρχαν) τότε τὰ βοσκοῦσαν μὲ τὰ πρόβατα καὶ δὴ μὲ τίς γεννημένους προβατίνες.-

Ἀτὰ τὴν διάρκειαν τοῦ χειμῶνος καὶ συνήθως ὅταν ἔβρεχε πολλές ἡμέρες, πηγαίνανε ὅλοι παρέες-παρέες μὲ τὰ φτιάρια στὸ ὤμο στὰ σπαρμένα χωράφια μὲ σιτάρια γιὰ νὰ ἀνοίξουν καλὰ τίς αὐλακιές ὅπου ἐμποδίζετο τὸ σπαρτημένο βροχόνερο νὰ φύγῃ γιὰ τὰ χανδάκια.-

Ἐπίσης τὴν ἡμέραν τῶν Φώτων ὁ παπᾶς τοῦ χωριοῦ πήγαινε στὰ χωράφια καὶ ἐρράντιζεν μὲ ἅγιονέρι τὰ φυτωμένα σιτάρια γιὰ νὰ προκόφουν. Ἐάν ἔβρεχε τὴν ἡμέραν αὐτὴν καὶ δέν πήγαινε ὁ παπᾶς, τότε παίρνανε οἱ ἴδιοι οἱ γεωργοὶ σέ ἓνα μπουκάλι ἅγιονέρι καὶ τὸ ρανθίζανε μόνοι τους σέ ὅλα τὰ σιτηρὰ πού σπεύρανε τὸ φθινόπωρον. -

Τὰ νέα μέσα καλλιέργειας καὶ σπορᾶς, ἔκαμον τὴν πρώτην ἐμφάνησίν των στὸ χωριὸ μετὰ τὸ 1945. Πρὶν τὸ 1940 ὑπῆρχαν μόνον τὰ σιδηράλετρα, 3 τρακτέρ καὶ οὐ-

δεμία σπαρτική μηχανή. Τα λιπάσματα μετά τό 1945
έφθασαν στο χωριό.-

Β. Θ Ε Ρ Ι Σ Μ Ο Σ

Όταν έφθανεν ή εποχή του θερισμοϋ, συνήθως ή 30η
Ιουνίου, γινότανε ή δέουσα προετοιμασία. Έτοιμάζον
τά ανάλογα δρεπάνια, τά λεγόμενα λελέκια, εάν ήταν κα-
μένα χαλασμένο ή κατεστραμμένα τά δόντια του ή εάν
έλειπε κανένα δρεπάνι αγοράζαν καινούργιο. Έξησφάλι-
ζον τούς χρειαζομένους εργάτας για τό θέρισμα των
σιτηρών των, διότι οί θεριστάδες πρέπει νά είναι ει-
δικευμένοι, γιατί τό θέρισμα απαιτεϊ πεπειραμένους
εργάτας, διότι είναι δυνατόν νά κόψουν τά δάκτυλα
των χεριών των. Έθερίζοντο πρώτα τά κριθάρια και
έν συνεχεία τά σιτάρια. Κατά τόν θερισμόν εκαστος
γεωργός έθερίζεν τά ίσικά του χωράφια, ένίστε δέ
προς έπιτάχυνσιν της εργασίας πολλάί οίκογένειαι
συνεργάζονταν (δηλαδή, ό ένας βοηθοϋσε τόν άλλον).-

Τό ξεκίνημα από τό σπίτι γινότανε 3 ώρες πρίν ξημε-
ρώσει. Έφορτώνοντο στά ζώα τό φαγητό, τό νερό (σε εύλ-
να δοχεϊα, φυτσέλες), ό προσωρινός ίσκιος εάν δέν ύπ-
ήρχεν δένδρον, άνέβαινε καβάλλα ό μεγαλύτερος στήν
ήλικίαν και μέ γέλια και χαρές παρέες, παρέες, πού
συναντιοϋνταν στο δρόμο, προχωροϋσαν μέ τήν δροσιά
και για νά βλέπουν τούς φώτιζε τό φεγγαράκι πού πή-
γαινε νά βασιλεύση. Μαζί τους παίρνανε πολλοί και
σκεπάσματα για νά κοιμηθοϋν στο χωράφι τό βράδυ. Γι-
νότανε αυτό, διότι ή νύχτα προσεφέρετο ως πιο κατάλ-
ηλος χρόνος της ήμέρας δια τόν θερισμόν, δια τούς
έξης λόγους: 1) Δέν τινάζονται τά στάχυα 2) αποφεύγουν
τήν ζέστη του ήλιου και 3) καρδίζουν χρόνον όταν
κοιμοϋνται στο χωράφι τήν νύχτα. - Μαζί των εκτός

τῶν πεπειραμένων θεριστῶν παίρνανε καί τὰ παιδιὰ των (μαθηταί τοῦ σχολείου) διά τήν τοποθέτησιν τῶν "χεριῶν" εἰς δεμάτια. Ὁ θερισμός ἄρχιζε ἀμέσως μέ τραγούδια καί γέλια, ἀφοῦ χωρίζανε τό χωράφι σέ τεμάχια "ἔργους". -Οἱ μικροί μαθηταί στρώνανε τά δεματικά (τά ἔφτιαναν ἀπό σιτάρι ἢ βρίζα) κάτω, καί πάνω εἰς αὐτά τοποθετούσανε τίς "χεριές" κάνοντες τά δεμάτια τά ὅποια δένονταν μετὰ τόν θερισμόν τοῦ "ἔργου" ἀπό ἕναν μέγανον ἄνδρα. Μετὰ τό δέσιμο τῶν δεματιῶν, οἱ μικροί μάζευαν τά δεμάτια τρία-τρία κάνοντες "τριαριές" καί σέ εὐθεῖα γραμμῇ. Ὁ θερισμός συνοδευότανε μέ διάφορα τραγούδια, ὡς τό παρακάτω ὅταν δέν φυσοῦσε ἀέρας. "Τράβαν ἀέρα μ' ὁροσερέ,

ἀέρα μου ὁροσάτε,

γιά νά ὁροσίσεις τά παιδιὰ

πού καίονταί στό κάμα κ.λ.π.

Ἐπίσης τό τραγούδι μᾶλλον μέ μακοπάντρεφες

καί μέδωσες στόν κάμπο.

Ἐγώ τό κάμα δέν βαστῶ, ζεστό νερό δέν πίνω

Ἐδῶ τρυγόνες δέν λαλοῦν καί κοῦκοι δέν τό λένε.

Τό λέει μιά Ἀγραφιιώτισσα, τό λέει σάν μοι ρολόγι.

Μοῦχει ἄνδρα στήν ξενητειά, παιδιὰ ξενητεμένα. κ.λ.π

Ὡς ἐπίσης καί τό τραγούδι:

Τροικαλινή μου πέρδικα καί Δαρσινή τρυγόνα,
ἄσπρη εἶσαι, ἄσπρη φαίνεσαι,
ἄσπρη εἶν' ἡ φορεσιά σου.

Ἀσπρα λουλούδια φύτρωσαν
τριγύρω στά μαλλιὰ σου.

Ἀν ἤξερα λεβέντη μου πῶς θέ νά πάρης ἐμένα,

νά γίνω γῆς νά μέ πατῆ, γεφύρι νά περάσης.

Νά γίνω ἀσημόκουπα νά πίνης τό κρασί σου.

Ἐσύ νά πίνης τό κρασί καί γώ νά λάμπω μέσα.....

Ἡ ἐργασία τοῦ θερισμοῦ συνεχιζότανε καθημερινῶς ἀπό τό πρωΐ ὡς τό βράδυ μέ μιᾶ μικρή ἀνάπαυλα τό μεσημέρι κάτω ἀπό τόν ἴσκιο τοῦ δένδρου (ἐάν ἦτο), ἄλλως κάτω ἀπό τό "σάϊσμα". Ἀηλαδή εἶχανε μιᾶ μεγάλη κουβέρτα μάλλινη μέ τέσσερες (4) θηλιές στίς 4 γωνίες της καί μιᾶ τρύπα στό κέντρον της. Στό κέντρον περνοῦσαν ἓνα διχαλωτό ξύλο μήκους 2 μέτρων ἴσιο, "τόν ἀπαδότη", τό σηκώνανε καί ἐν συνεχείᾳ στίς 4 γωνίες τῆς κουβέρτας περνοῦσαν ἀπό τίς θηλιές της 4 πασσάλους ἔτσι μέχρι πού τεντώνονταν ἡ κουβέρτα καί κάτω ἀπ' αὐτήν σταυροπόδι τρώγανε τό σκορδόξυδο ἢ τήν νερομπάμπαλη, πίνανε τό ζεστό νερό της πού εἶχαν ἀπό τό πρωῒ μαζί τους καί μετά τό φαγητό τους ξαπλώνανε λίγη ὥρα (τό πολύ 1 ὥρα) γιά νά ξεκουρασθοῦν. Μετά τήν ἀνάπαυλα ἀρχίζανε καί πάλι τήν ἐργασία μέ τραγούδια καί χαρές ἕως ἀργά τήν νύκτα. Ἐάν γυρίζανε τό βράδυ στό χωριό νά κοιμηθοῦν, τότε σχεδόν ὅλοι τῆς περιφερείας ἐκείνης ξεκινοῦσαν παρέες-παρέες, χῶρια οἱ ἄνδρες ἀπό τίς γυναῖκες, κουβεντιάζοντες καί γελῶντες, ἄλλοι καβάλλα καί ἄλλο πεζῇ ἔφθαναν στά σπίτια των γιά νά ἡσυχάσουν 3-4 ὥρες μόνον. Διότι τό πρωῒ νυχτοῦλα πάλι ξεκινοῦσαν γιά τόν θερισμόν. Ἐάν πάλι ἔμειναν γιά ὕπνο στό χωράφι, τότε πάλι παρέες-παρέες ξαπλώνανε μέ κουβέντες καί παραμύθια σέ ἓνα μέρος ὅσιο καί μέ χορταράκια γιά νά μὴν τούς τρυποῦν τίς πλατες τά ξηρά καί ἐξογκωμένα ἀπό τή γῆ χώματα (οἱ μάζες).-

Μετά τόν θερισμόν κάθε χωραφιοῦ μαζεύανε τά δεμάτια σέ κουκουῖλες μέ τά στάχυα πρὸς τά μέσα καί τά

καλάμια πρὸς τὰ ἔξω, γιὰ νὰ μὴν τὰ τρῶνε τὰ ζῶα ἢ νὰ μὴν βρέχωνται σὲ περίπτωσι πού θά ἔβρεχε, ἔως ὅτου θά τὰ παίρνανε μέ τὰ ἀμάξια γιὰ τὰ ἀλῶνια. -

Ὁ θερισμός διαρκοῦσε περίπου 25 - 30 ἡμέρες.

Μετά τόν θερισμόν ὅλων τῶν χωραφιῶν πού εἶχε, ὁ κα-
θένας, ἄρχιζε τό κουβάλημα τῶν δεματιῶν στό ἀλῶνι.

Μέχρι τό 1936 ὁ θερισμός γινότανε μέ δρεπάνια (λελέ-
κια). Ὅσοι ἐπαρκοῦσαν τὰ ἄτομα τοῦ σπιτιοῦ των εἶ-

χε καλῶς, ἄλλως παίρνανε καί ἄλλους ἐργάτες μέ πλη-
ρωμή, ἢ καλοῦσαν συγγενεῖς των καί τοὺς βοηθοῦσαν
(παρακαλιᾶ). - Μετά τό 1936 ἐμφανίσθηκε στὸν Νομό τῆς

Τρικάλων ἡ πρώτη θεριζοαλωνιστικὴ μηχανή. Τὰ πρῶτα
χρόνια ἀπέφευγαν νὰ ἀλωνίσουν μέ τὴν μηχανή διότι

ἐπλήρωναν ἀκριβά γιὰ κάθε στρέμμα. Σιγά-σιγά ὅμως
πού οἱ μηχανές ἐγέναντο περισσότερες καί παίρνανε φθι-

νότερα γιὰ κάθε στρέμμα, δίνανε τό χωράφι τοὺς πρὸς
θερισμόν στίς θεριστικὰς μηχανές. -

Γ. Ὁ ἀλῶνισμός

Περὶ τὰ μέσα τοῦ Ἰουνίου ἄρχιζε ἡ μεταφορὰ (τό
κουβάλημα) τῶν δεματιῶν ἀπὸ τὰ χωράφια στὰ ἀλῶνια
μέ τοὺς ἀραμπάδες. Στους ἀραμπάδες γιὰ νὰ βάζουν
περισσότερα δεμάτια, τοποθετοῦσαν ἐστὶ πλάγια τοῦ
ἀμαξιοῦ μυτερὰ ξύλα ὕψους δύο (2) μέτρων (χάλπια)
καί οἱ ἀραμπάδες σύρονταν μέ βόδια ἢ βουβάλια. Ἀπὸ
τὴν πάραμονή τῆς μεταφορᾶς προετοιμάζοντο καταλλή-
λως αἱ τοποθεσίαι πρὸς ἀλωνισμόν "τὰ ἀλῶνια". -

Ὑνῆθως ὁ καθένας εἶχεν τό ἴδιο μέρος πού εἶχεν
καί τὴν προηγουμένην χρονιά. Ὅλοι ὅμως στὰ βόρεια
τοῦ χωριοῦ. Αὐτό τό μέρος τό καθαρίζανε ἀπὸ τὰ διά-
φορα χόρτα καί γεμίζανε μέ λάσπη διάφορα μέρη πού
ἀλλοιωθῆκανε κατὰ τό διάστημα τοῦ χειμῶνος ἢ τῆς

Ἀνοίξεως, γιά νά μὴν χάνωνται σπειριά σιταριοῦ.
Ἡ ἔκτασις τοῦ ἄλωνιοῦ ἦταν ἀνάλογος μέ τά πρὸς
τοποθέτησιν σέ θημωνιές καί ἄλωνισμόν σιτάρια. Ἐπί-
σης τὴν παραμονή τοῦ κουβαλήματος στήνανε καί πρό-
χειρο στέγαστρο γιά νά τοὺς προφυλάσῃ ἀπὸ τὸν ἥλιο
αὐτοὺς πού θά παίρνανε μέρος στὸν ἄλωνισμόν, καί τό
νερό μέ τά τρόφιμά των. Ὅλα τὰ ἁλώνια ἦσαν συγκεντρω-
μένα στὰ βόρεια τοῦ χωριοῦ κατὰ διαταγὴν τῶν ἀφεντι-
κῶν. Ἐγένετο τοῦτο, διὰ νά ἔχουν ὅλα τὰ προϊόντα συγ-
κεντρωμένα σέ ἓνα μέρος, διὰ νά γίνεται καλύτερα ὁ
ἐλεγχος (νά μὴν γίνεται κλοπὴ) καί νά παίρνουν τό
δικαίωμα των ἦτοι τό $1/3$ αὐτοί καί τὰ $2/3$ οἱ κάτοι-
κοι πού ἐργαζότανε τὰ χωράφια. Τό κουβάλημα τῶν σι-
τηρῶν ἀπὸ τὰ χωράφια στὰ ἁλώνια γινότανε καθημερι-
νῶς ἀπὸ τό πρωῒ ὡς τό βράδυ μέ τοὺς ἀραμπάδες. Ἐκεῖ
στήνανε πελώριες θημωνιές εἰς φάλαγγα κατὰ διάδας
μέ τὰ στάχυα πρὸς τὰ μέσα καί τό ἀκρόσπασμα τῆς κορυ-
φῆς ἐγένετο ἀπὸ εἰδοικευμένον ἀγρότην σὺν στέγῃ σπι-
τιοῦ, διότι ὑπῆρχεν ὁ φόβος νά βρέξῃ καί νά μπῇ ὅλο
τό νερό, τῆς βροχῆς μέσα καί νά σαπίσῃ τό σιτάρι τῶν
σταχυῶν. Ἀπὸ τό ἔξω μέρος κτυποῦσανε τὰ δεμάτια μέ
ἓνα σανίδι γιά νά εἶναι ὁμορφῇ ἡ θημωνιά. Στὴν κορυ-
φή τῆς θημωνιάς βάζανε ξύλα καί δένανε διάφορα πα-
λιόρουχα γιά νά μὴν τρῶνε οἱ σπουργῖτες τό σιτάρι
τῶν σταχυῶν τῆς κορυφῆς.-

Ὅταν τελεῖωνε τό κουβάλημα, ἐτοίμαζαν δίπλα ἀπὸ
τίς θημωνιές καί εἰς ἀπόστασιν 3 μέτρων, ἄλλο ἁλώνι
γιά τό ἁλώνισμα τῶν δεματιῶν. Τοῦτο ἦτο ἀνάλογον μέ
τά δεμάτια πού θά ἄπλωναν καί μέ τὸν ἀριθμόν τῶν
ζῶων καί μέ τὰ μέσα πού διέθετεν ὁ καθένας γιά τό
ἁλώνισμα. Συνήθως ἄπλωναν 120 - 150 τριαριές κατὰ
κυκλικὴν σειρὰν μέ τὰ στάχυα πρὸς τό κέντρον τοῦ
ἁλωνιοῦ. Ἐπειτα ἐνόπτοντο τὰ δέματα τῶν δεματιῶν

μέ δρεπάνια ἢ μαχαίρια καί ἀφαιροῦντο ἢ ἐσκορπίζοντο μέσα στό ἄλῳνι, διὰ τήν διευκόλυνσιν τοῦ ἄλωνίσματος. Στό κέντρον τοῦ ἄλωνιοῦ τοποθετοῦσαν στερεά ὄρθιο ἓνα γερό πάσσαλο στρογγυλό, πάχους 0,10 ἑκατ. τοῦ μέτρ. καί ὕψους 1,80 μέτρα.-

Μέσα ἄλωνίσματος: Κατ' ἀρχάς ἐξεύετο τό ἀμάξι (ἀραμπάς) στά βόδια ἢ στά βουβάλια καί περιεφέρετο πέριξ τοῦ πασσάλου διὰ τό "σπάσιμο" τῆς σιτοκαλάμου. Ἐν συνεχείᾳ δένανε 2 - 3 ἄλογα πεταλωμένα μέ μιά τριχιά ἀπό τόν πάσσαλον μακρῶς τό ἓνα ἀπό τό ἄλλο ἓνα μέτρο (εἰς παράταξιν) καί ἓνας ἄνδρας μέ ἓνα καμουτσίκι καθότανε στόν πάσσαλο καί ἀπό καιροῦ εἰς καιρόν τά παρακινοῦσε νά τρέχουν συνεχῶς γύρω ἀπό τόν πάσσαλο ἕως ὅτου "σπάσουν" καλὰ τήν σιτοκάλαμον. Ἐν συνεχείᾳ ἓνα ἢ δύο ἄλογα ἔσυρον τό καθένα ἀπό μίαν σβάρνα (ἀδοκάνη) πού εἶχεν σιδηρένια δόντια περὶ φερόμενα κατ' ἀντίθετον φοράν μέ ἓναν ἄνδρα ἢ γυναῖκα ἐπάνω στήν ἀδοκάνην σφυρίζοντα ἢ τραγουδῶντα τό παρακάτω τραγούδι:

Ἐξεκίνησα ὁ καυμένος, τήν αὐγούλα μέ δροσιά
σέ περιβολᾷκι μπαίνω μέσα γιά νά βρεθῶ,
βρίσκω μιά μικρή πορτούλα, ἀμοιχτή, μισανοιχτή,
κόρη ἐκαθόταν μέσα, ἄγγελος μέ τό σπαθί.-

Ὅποιος θέλει νά γαπήσῃ, πρέπει νάχη ὑπομονή
μαχαιριές νά τόν χτυποῦνε καί νά λέγῃ πῶς δέν
πονεῖ.

Ἡ ἀγάπη εἶν' καρφίτσα, π' ἀγκυλώνει τήν καρδιά
πῶς μ' ἀγκύλωσε καί μένα καί δέν βρίσκω γιατριά.
Τό γύρισμα τῆς ἀδοκάνης εἶχε σκοπό γιά νά κᾶνῃ ἄχυρο
τό καλάμι τοῦ σιταριοῦ. Πρὸς διευκόλυνσιν τῆς ἀχυροποιήσεως αὐτῆς, ἐγυρίζετο τό στῶμα τῆς σιτοκαλάμου μέ τά καρπολόγια καί κατ' ἀντίθετον φοράν ἀπό τό προ-

ηγούμενον γύρισμα. Τοῦτο ἐπαναλαμβάνετο ὅσον τό δυ-
νατόν περισσότερες φορές ἀνάλογα μέ τήν ἀνθεκτικό-
τητα τῆς σιτοκαλάμου. Ὅταν ἐπραγματοποιεῖτο ἡ τε-
λεῖα ἀχυροποίησις, συνεκεντρώνετο αὕτη εἰς τό κέν-
τρον τοῦ ἄλωνισθ μέ τοὺς σύρτας (ξύλινα ἐπιμήκη ἐργα-
λεῖα 3 - 4 μέτρων) συρομένους ἀπό τὰ ζευγάρια βοῶν
ἢ βουβάλων. Ἐτσι ἐσχηματίζοντο ἐπιμήκεις σωροί (λα-
μιά) μήκους 7 - 10 μέτρων, τοὺς ὁποίους καί ἐλύχνι-
ζον μέ τήν βοήθεια τοῦ πνέοντος ἀνέμου μέ εἰδικά ξύ-
λινα ἐργαλεῖα (καρπολόγια ἢ φτιάρια). Τό λύχνισμα
ἐτελείωνεν μετά τό ξεκαθάρισμα τοῦ σίτου ἐκ τοῦ ἀχύ-
ρου. Διά τό τέλειον ξεκαθάρισμα μετά τό λύχνισμα ἐπα-
κολουθοῦσε τό δερμόνισμα, διά εἰδικῆς δερμόνας ἢ ὁποῖ-
α κατεσκευάζετο ἐκ κυκλικῆς λεπτῆς σανίδος φέρουσα
πυθμένα τσίγκινον διάτρυτον. Οὕτω δι' ἀλεπαλλήλων
στρωμάτων δεματιῶν ἀνερχομένων ἀναλόγως μέ τήν ποσό-
τητα τοῦ πρὸς ἄλωνισμόν σίτου, ἐπερατοῦτο ὁ ἄλωνισμός
ὁλοκλήρου τῆς συγκεντρωθείσης ποσότητος. Σημειωτέον
ὅτι εἰς τοῦτο συνετέλουν καί οἱ καιρικῆς συνθήκες,
ἄλλοτε μέν ἐπεβράδυνον καί ἄλλοτε ἐπετάχυνον τοῦτον.

Μετά τόν ἄλωνισμόν ἐπακολουθοῦσε ἡ διανομή τοῦ
ἄλωνισθέντος καί καθαροῦ σίτου καί ἀχύρου εἰς τοὺς
δικαιούχους, παρόντος καί τοῦ ἀφεντικοῦ ἢ τοῦ ὑπηρε-
του του. ἦτοι: Διεχωρίζετο εἰς 3 μέρη, ἐκ τῶν ὁποίων
τό ἓνα μέρος τό πήγαιναν στό κουνάκι τοῦ ἀφεντικοῦ
καί τὰ 2 μέρη τὰ παίρνανε οἱ ἐπινοικιάσαντες τὰ χω-
ράφια γωργοί ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐπιβαρύνσεως δηλαδὴ
καλλιεργητικά, σπόρο, ἐργατικά θερισμοῦ καί ἄλωνισμοῦ
κ.λ.π. Κάθε χρόνο κατὰ τήν μεταφοράν τοῦ πρώτου
ἁμαξιοῦ μέ τό ἄλωνισμένο σιτάρι στό σπίτι διά τήν
τοποθέτησίν του δέ κουφίνες, ἔρριχνον καί 3 φορές
ἀπό λίγθ σιτάρι μέ τό δεξιόν τό χεῖρον στά κεραμίδια τοῦ
σπιτιοῦ λέγοντες " 1.000 κιλά νά φθάσῃ" καί μέ τό

τελευταῖο ἀμάξι ρίχνανε καί λίγο στίς κότες τοῦ σπι-
τιοῦ νά φᾶνε καί αὐτές. Ἐάν τυχόν τό δερμονισμένο σι-
τᾶρι ἔμεινε στό ἄλῳνι διότι βράδυνασε καί δέν προλά-
βαιναν μοιράσουν μέ τό ἀφεντικό καί νά τό μεταφέ-
ρουν στό σπίτι, τότε φώναζαν τό ἀφεντικό γιά νά τό
σφραγίσῃ, διότι ἐφοβεῖτο μήπως τήν νύκτα κλέβανε σιτά-
ρι καί κατὰ τήν διανομή τό ἀφεντικό θά ἔπαιρνα λιγώ-
τερο. Τό σφράγισμα γινότανε ὡς ἐξῆς: Τό ἀφεντικό εἶχε
μία μεγάλη τετράγωνη σφραγίδα μέ τήν λέξι "ἀδιανεμη-
τήν ὁποῖαν καί πατοῦσε πάνω στό σωρό γύρω-γύρω καί
μία στήν κορυφή τοῦ σωροῦ. Τήν ἐπομένη τό πρωῒ θά πῆ-
γαινε πάλι τό ἀφεντικό γιά νά ἰδῇ τήν κατάσπασι τοῦ
σωροῦ καί ἔπειτα νά ἀρχίσῃ ἡ διανομή. Προσπαθοῦσαν
οἱ γεωργοί νά τό καθαρίσουν καλά γιά νά εὐχαριστή-
σουν τό ἀφεντικό μέ τήν ἐλπίδα μήπως τοῦ χρόνου τοῦς
δώσῃ περισσότερα καί καλύτερα χωράφια. -

Μετά τήν τακτοποίησιν τῶν σιτηρῶν καί τοῦ ἀγύρου
τῶν ἰδικῶν των καί τοῦ ἀφεντικοῦ των, τό βράδυ συνε-
κεντρῶνοντο εἰς τό σπίτι τοῦ γεωργοῦ οἱ συγγενεῖς
καί οἱ γείτονες ἔχοντες στό μέσον τό ἀφεντικό των
γιά νά φάγουν, νά πιοῦν, νά τραγουδήσουν καί νά χορέ-
ψουν ὅλοι μαζί γιά τήν παραγωγή καί τήν συγκομιδή
τῶν σιτηρῶν τῆς χρονιάς ἐκείνης. Τό γλέντι ἄναβε μετά
τό καλό φαγητό πού τρώγανε σέ μικρά κυκλικά τραπεζά-
κια (στίς τάβλες) καθισμένοι γύρω-γύρω σταυροπόδι. -

Μετά τό φαγητό τραγουδοῦσαν διάφορα τραγούδια
τραπεζιάτικα ὅπως τό παρακάτω :

Ἐγώ στόν ἥλιο ὦμοσα ποτές μὴν τραγουδήσω.

Κι' ἀπόψε γιά τοῦς φίλους μου καί τό ἀφεντικό μου
θά πῶ τραγούδι χλιβερό καί παραπονεμένο.

Φίλοι μ' καλῶς ὠρίσατε καί γώ καλῶς σὰς ἦρα.

Ἄει φᾶτε, πιέτε φίλοι μου χαρῆτε νά χαροῦμεν κλπ.

ἢ ὡς τὸ παρακάτω τραγουδι:

- Ἀπόψε μαυρομάτα μου,

- Κι ἂν μείνης ξένη, σέ σένα θέλ'νά μείνω.

ἔξω σέ στρώνω πλάγιασε, ἔξω θέλω σέ στρώσω,

δέ στοώνω πέντε στρώματα, ἔξω σέ στρώνω κοιμήσου,

- Ἐξω βροχή καί βρέχομαι, χιονίζει καί κρυώνω,

Ρίχνει χαλάζι σπειρωτό, ρίχνει καί μέ σκοτώνει.-

Ἐπειτα ἄρχιζε ὁ χορός. Τὸν χορόν τὸν ἄρχιζε τὸ ἀφ-

ντικὸ μέ τὴν νοικοκυρά τοῦ σπιτιοῦ ἢ μέ τὸ κορίτσι τοῦ

νοικοκυῖου καί μέ συγκαθιστὸν χορόν ὁ ἕνας ἀπέναντι τοῦ

ἄλλου καί μέ τραγούδια ὡς τὸ παρακάτω:

Μαίνω μεσ' τ' ἀμπέλι σὰν νοικοκυρά,
νά κι ὁ νοικοκύρης ἔρχεται κοντά.

Ἐλα νοικοκύρη νά τοῦ γίωμε

κόκκινα σταφύλια νά πατήσωμε

Ἄλωνα ἄλωνα γινώτανε κατ' αὐτόν τὸν τρόπο μέχρι καί

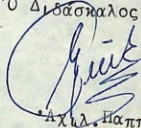
τὸ 1940. Ἀλωνιστικὲς μηχανές ἦσαν ἐλάχιστες καί παίρ-

νανε ἀκριβὰ, παίρνανε σιτὰ 100 κιλά ἄλωνισμένο σιτάρι

τά 20 κιλά, ποῖμα πού δὲν συνέφερνε στοὺς γεωργούς.-

Ἐν Μεγ. Καλυβίοις τῇ 12-3-1970

Ὁ Διδάσκαλος

Ἀχιλ. Παπᾶς